

ת"פ 20594/10/14 - מדינת ישראל נגד ב' ל'

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 20594-10-14 מדינת ישראל נ' ל'(עציר)
בפני כבוד השופט ד"ר שאול אבינור

בעניין: מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד ורד ליכטר-סול

נגד
ב' ל' (עציר)
ע"י ב"כ עו"ד אנה ברונשטאק

הכרעת דין

א. רקע כללי וגדר המחלוקת בין הצדדים:

1. הנאשם, יליד 1977, מתגורר יחד עם הוריו, בדירתם. הנאשם הינו חולה סכיזופרני כרוני, הסובל מפסיכוזה ריזידואלית כרונית. בנוסף הנאשם גם סובל מהתמכרות, בעבר לסמים ובתקופה האחרונה לאלכוהול. הנאשם הואשם לפניי בעבירות של איומים כלפי שני הוריו, ובתקיפה הגורמת חבלה של ממש כלפי אביו. המחלוקת בין הצדדים לפניי נסבה על שאלת כשירותו הנפשית, המהותית והדיונית, של הנאשם.

2. בעובדות כתב האישום נאמר כלהלן:

1. **ביום 11.10.14 בסמוך לשעה 21:30 בדירת הוריו של הנאשם, ביקש הנאשם מאביו כי ירכוש עבורו סיגריות. אביו של הנאשם סירב לבקשת הנאשם ובתגובה לאמור תקף הנאשם את אביו בכך שהתנפל עליו, דחף אותו, הפילו לרצפה ובעט בו.**

2. **באותן הנסיבות, הכה הנאשם את המתלונן באמצעות מכות אגרופ לראשו.**

3. **אמו של הנאשם חשה למקום על מנת להפריד בין הנאשם לאביו אך הנאשם המשיך בהתנהגותו האלימה תוך שהוא נוטל לידי כוס זכוכית וניסה לנפץ אותה על ראשו של המתלונן.**

4. **באותן הנסיבות, עת ניסתה אמו של הנאשם להפריד בינו לבין המתלונן, הפיל הנאשם את אמו לרצפה ואף איים עליה בכך שאמר לה כי אם לא תזוז יהרוג**

אותה.

5. בהמשך לאמור, עזב הנאשם את המתלונן אך מספר דקות לאחר מכן שב ותקף את המתלונן בכך שנטל כיסא והכה באמצעותו בראשו ובידו של המתלונן תוך שהוא גורם למתלונן לחבלה בדמות חתכים מדממים בידו.

6. בהמשך לאמור, ברחו הוריו של הנאשם ובתם מהדירה.

7. במועדים שונים שאינם ידועים במדויק למאשימה איים הנאשם על הוריו בכך שאמר להם כי ירצח אותם וכי אם ייכנס שוב לאברבנאל זה הסוף שלהם.

8. במועדים שונים שאינם ידועים במדויק למאשימה אך על רקע יום-יומי נהג הנאשם לקלל ולאיים על אמו בכך שאומר לה "יא בת זונה יא מניאקית יא מזדיינת בתחת ואם אבא יבוא ואת תגידי מילה אני גומר אותך אז תיזהרי מלהוציא מילה".

3. על רקע עובדות נטענות אלה הואשם הנאשם, בכתב האישום, בעבירות של איומים, לפי הוראות סעיף 192 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), ושל תקיפה הגורמת חבלה של ממש, לפי הוראות סעיף 380 לחוק העונשין.

4. בתחילת ההליך נערכו לנאשם, לבקשת ההגנה, בדיקות פסיכיאטריות. ואולם, כפי שעוד יתואר בהמשך הדברים, הנאשם נמצא כשיר מהותית ודיונית. לאחר מכן השיב הנאשם לאישום, וכפר בעובדות כתב האישום. יחד עם זאת, בד בבד עם הכפירה העובדתית טענה ב"כ הנאשם לאי כשירות מהותית ודיונית, וציינה כי תוגש חוות דעת בעניין מטעם ההגנה (ר' בפרוטוקול, עמ' 8).

5. נוכח הכפירה העובדתית נשמעו עדי התביעה לפניי, כולל ההורים. ואולם, בסופו של יום לא חלקה ההגנה על עובדות כתב האישום (ר' בפרוטוקול, עמ' 56 שורה 23), כך שאין צורך להידרש להיבט זה. המחלוקת בין הצדדים לפניי נטושה אפוא אך בשאלת כשירותו הנפשית, המהותית והדיונית, של הנאשם. בהתייחס לשאלה זו העידו לפניי שני רופאים מומחים בפסיכיאטריה מטעם המאשימה ורופא מומחה בפסיכיאטריה מטעם הנאשם, כדלקמן:

ד"ר אהוד ברגר (מטעם המאשימה) - ערך ביום 22.10.14 חוות דעת פסיכיאטרית, במסגרת הסתכלות בתנאי אשפוז של הנאשם במרכז הרפואי לבריאות הנפש אברבנאל, על פי החלטת בית המשפט. חוות הדעת הוגשה וסומנה ת/8.

ד"ר רונן סול (מטעם המאשימה) - ערך ביום 29.1.15 בדיקה פסיכיאטרית נוספת לנאשם, בבית המעצר, על פי החלטת בית המשפט. סיכום פרטי הבדיקה ומסקנותיה הוגש וסומן ת/7.

ד"ר אלון אשמן (מטעם הנאשם) - ערך ביום 14.6.15 חוות דעת פסיכיאטרית. חוות הדעת נערכה לבקשת ההגנה, והסתמכה בין השאר על בדיקה פסיכיאטרית שערך ד"ר אשמן לנאשם בבית המעצר ביום 8.3.15. חוות הדעת הוגשה וסומנה נ/1.

העדים המומחים מטעם המאשימה ומטעם הנאשם נחלקו בדעותיהם באשר לשאלת כשירותו הנפשית המהותית והדיונית של הנאשם, ומכאן הצורך בהכרעת בית המשפט. יש עם זאת לציין, בהקשר זה, כי ההגנה התרכזה בעיקר בטענה לאי-כשירות מהותית, ועל כך נסב עיקר הדיון לפניי, לרבות בשלב הסיכומים.

ב.

עיקר ראיות התביעה הרלוואנטיות למחלוקת שבין הצדדים:

6. בשאלת כשירותו הנפשית של הנאשם העידו לפניי כאמור, מטעם המאשימה, ד"ר ברגר וד"ר סול. נתחיל דיונו בעדותו של ד"ר ברגר, הגם שלפניי הוא העיד לאחר ד"ר סול, שכן חוות דעתו היא הראשונה-בזמן.

7. חוות דעתו של הפסיכיאטר ד"ר ברגר מפרטת בהרחבה את תולדות הנאשם ומחלתו, כלהלן:

...

תולדות חיים ומשפחה:

יליד שנת 1977, הבכור מבין 4 ילדי המשפחה. אביו סבל בעבר מדיכאון וטופל אצל פסיכיאטר באופן פרטי. אמו עקרת בית וסובלת מסכרת. לא ידוע על בעיות בהתפתחות המוקדמת. מתואר על ידי הוריו כתלמיד בינוני, חברותי ואהוד על חבריו. למד בבית ספר יסודי רגיל ו-3 שנים בתיכון. הפסיק ללמוד בכיתה י"א בטענה שהיה לו קשה להתמודד עם דרישות המסגרת. עד גיוסו לצה"ל בגיל 18 עבד כשליח. שוחרר משירות צבאי בפרופיל 21 לאחר כ-3 חודשי שירות. משנת 1998 החל בתהליך של חזרה בתשובה ובמקביל עבד במקומות עבודה שונים כשליח, עד לאשפוזו הראשון בשנת 2002. בשנים האחרונות אינו עובד. ידוע כי שותה אלכוהול על בסיס יומי.

מחלות גופנית

לא ידוע על מחלות גופניות.

הרגלים

ידוע על שימוש באלכוהול בתדירות יומיומית. לדבריו שותה בקבוק בירה ביום אולם לדברי אמו שותה בכמויות יותר גדולות. בעברו השתמש בסמים מסוגים שונים (כגון קנאביס, LSD), אולם שולל שימוש בסמים בשנים האחרונות.

הפרעה נוכחית

על פי כתב האישום, בתאריך 11.10.14 התפתח ויכוח בינו לבין אביו עקב סירובו של אביו לקנות עבורו סיגריות. במהלך הוויכוח תקף את אביו בזה שהפיל אותו לרצפה, בעט בו, היכה אותו, ניסה לנפץ כוס על ראשו והיכה אותו בראשו ובידיו עם כיסא. אמו ניסתה להפריד ביניהם וגם דחף אותה, הפיל אותה לרצפה ואיים עליה. הוריו ואחותו ברחו מהבית והזעיקו משטרה. נעצר וב-13.10.14 הובא לבדיקה ראשונית במרכזו על פי החלטת בית המשפט. הוגש נגדו כתב אישום, וב-14.10.14 הובא לאשפוז במרכזו על פי החלטת בית המשפט לצורך הסתכלות בתנאי אשפוז.

עבר פסיכיאטרי

מוכר למערכת הפסיכיאטרית מ-14 אשפוזים קודמים, רובם במרכזו ואחד בתל-השומר. רוב האשפוזים היו בתוקף הוראת אשפוז. אשפוזו הראשון היה בשנת 2002 בגיל 24, ובשחרורו אובחן כסובל מסכיזופרניה. בין האשפוזים מטופל במרפאת חוץ במרכזו. ידוע על שימוש לרעה באלכוהול ובעבר שימוש בסמים מסוגים שונים. בשנים האחרונות מטופל בזריקות

ארוכות טווח של קלופיקסול דפו 400 מ"ג, אולם נוטל את הטיפול באופן לא סדיר.

אשפוזו האחרון היה במחלקתנו בין התאריכים 2.7.14 - 8.9.14 על פי הוראת אשפוז כפוי דחוף, עקב החרפה פסיכוטית המלווה בתוקפנות כלפי הוריו ואיומים עליהם על רקע הפסקת טיפול תרופתי וצריכת אלכוהול בכמות מוגזמת. בתחילת אשפוזו היה באי שקט ולא שיתף פעולה. נתגלו רמזים למחשבות שווא על רדיפה כלפי הוריו והלוצינציות שמיעה. במהלך האשפוז חל שיפור הדרגתי במצבו. החל לשתף פעולה ועוצמת התכנים הפסיכוסטיים פחתה. יצא לחופשות לביתו. לפי התרשמות המחלקה חזר לשותות אלכוהול על בסיס יומי ולא לקח את טיפולו התקופתי בצורה מסודרת. היו מספר אירועים של איומים וקללות כלפי הוריו שהיה תחת השפעת אלכוהול.

נבדק בחדר מיון במרכזנו על ידי ד"ר בר-און, מתמחה בפסיכיאטריה, בתאריך 6.10.14. הובא בתוקף הוראת בדיקה שהוצאה עקב דיווחים מאביו שהוא "משתולל" ומאיים עליו ועל אמו. בשיחת טלפון איתם, הוריו מסרו שלא הרגישו מאוימים וביקשו שיקבל זריקת טווח ארוך (שהיה אמור לקבל שבוע קודם) ויחזור לביתו. בבדיקתו, נמצא במצב פסיכוסטי עם מחשבות שווא של יחס (שאנשים מסתכלים עליו ברחוב) והלוצינציות שמיעה (שהמטרה מדברת איתו). לא נמצא(ה) אינדיקציה לאשפוז בכפייה. קיבל זריקת... ושחרר להמשך מעקב במרפאה.

נבדק בחדר מיון במרכזנו למחרת, בתאריך 7.10.14, על ידי ד"ר אברמוביץ, מומחית בפסיכיאטריה. הובא למרכזנו פעם נוספת בתוקף הוראת בדיקה מכיוון שיום קודם לא נבדק על ידי פסיכיאטר מומחה. אמו מסרה כי היה שקט בבית ומאז הביקור במיון לא היו בעיות. בבדיקתו היה רושם למצב פסיכוסטי כרוני עם מחשבות שווא של יחס ושמיעת קולות. לא נמצאה אינדיקציה לאשפוז כפוי, ושחרר ממיון.

הטרו-אנמנזה מבני משפחה

אמו מסרה שמאז שחרורו מאשפוזו האחרון, לפני כחודש וחצי, חזר לשותות אלכוהול כל יום. לעתים קרובות נראה שיכור ומדיף ריח של אלכוהול. מספר פעמים קילל את הוריו ואיים עליהם תחת השפעת אלכוהול. במוצאי שבת ביום 11.10.14 התפתח ויכוח בינו לאביו אחרי שדרש מאביו כסף לקנות סיגריות. איים על אביו ותקף אותו פיזית וגם דחף אותה כשניסתה להפריד ביניהם. האם מאשרת את המעשים המיוחסים לו בכתב האישום. התרשמה שהיה שתוי, ונדף ממנו ריח של אלכוהול.

מהלך האשפוז בבדיקות חוזרות

בדיקה ראשונית בחדר מיון במרכזנו בתאריך 13.10.14 על ידי ד"ר לזר, מומחית בפסיכיאטריה:

"...אפקט אוילי, מושטח ומצומצם, לא תואם לנסיבות הבדיקה ותוכן השיחה, לעתים מחייך חיוך לא תואם. חשיבתו דלה וקונקרטי. בתוכן מחשבות שווא של גדלות (טוען שכולם אוהבים אותו, ושהוא מבין שפת סימנים בטלוויזיה) ושל יחס (שאנשים מדברים עליו). מדווח על שמיעת קולות אומרים לו לעשות דברים, כגון להסתכל וללכת אולם ללא פקודות מסוכנות. שולל אובדנות. בוחן מציאות, שיפוט ותובנה לקויים. מתאר כי ביום מעצרו שתה אלכוהול והיה

בגילופין, דרש מאביו כסף לסיגריות והתפתח ביניהם ריב. לסיכום: מצב פסיכוטי רזידואלי כרוני, ללא שינוי מהמצב הבסיסי של המטופל שמוכר מאשפוזים רבים. לציון שימוש לרעה באלכוהול, הגורם להסרת עכבות והתנהגות תוקפנית".

בדיקה בחדר מיון במרכזו בקבלתו לאשפוז בתאריך 14.10.14 על ידי ד"ר צ'רניאק:

"...אפקט - מצומצם. חשיבה - קונקרטי. בתוכן - מוסר שלא הרגיש טוב ושאביו מציק לו. לדבריו הוא לא נותן לו פרטיות, נכנס לחדרו ולאמבטיה שהוא שם. לגבי נסיבות מעצרו מוסר שהרים כיסא על אביו ופגע בידו. שולל הפרעות בתפיסה ולא נראה הוזה בעת הבדיקה. שולל מחשבות או כוונות אובדניות. בוחן מציאות ושיפוט נראים לא תקינים. תובנה למצבו פורמלית."

בדיקתו באינטייק מחלקתי בתאריך 15.10.14 על ידי ד"ר מזא"ה, מנהל המחלקה:

"נראה כפי גילו. יוצר קשר, מודע צלול ומתמצא. האפקט אווילי מעט. ללא הפרעות במהלך ותוכן החשיבה. טוען שאביו פוגע בפרטיות שלו. לא בולטות מחשבות שווא. שולל הפרעות בפרספציה. אינו נראה הלוצינטורי בזמן הבדיקה. שיפוט חברתי לקוי ובוחן המציאות שלו תקין. מבין את הסיטואציה המשפטית."

עם אשפוזו חודש הטיפול התרופתי הקבוע שלו ב-LITHUIM וב-CLOPIXOL DEPOT במחלקה שקט ומשתף פעולה אולם לעתים נראה מתוח וחשדני. לא יוצר קשרים עם מטופלים אחרים ונוטה להתבודד. במהלך האשפוז ללא התנהגות חריגה או תוקפנית. בבדיקות חוזרות במהלך האשפוז משתף פעולה בצורה חלקית (לא עונה לחלק מהשאלות ומספר פעמים קם ויצא מהחדר באמצע שיחה). אפקט מצומצם ולעיתים אווילי. חשיבתו דלה, איטית וקונקרטי. ללא עדות למחשבות שווא. שולל הפרעות בתפיסה ולא נראה הלוצינטורי אולם מוסר שבעבר שמע קולות. מוסר שמרגיש טוב ולא חושב שחלה החמרה במצבו הנפשי לאחרונה או שזקוק לאשפוז. מודה ששותה אלכוהול כל יום, אולם טוען ששותה רק בקבוק בירה אחד (בניגוד לדיווחים של אמו). לא מעוניין להפסיק לשתות ומגיב בכעס שנשאל על הרגלי השתייה שלו. טוען שאביו מפריע לפרטיות שלו ולכן מרבה לריב איתו אולם מכחיש שתקף אותו, איים עליו או שדחף את אמו. מבין שעל פי החוק אסור לאיים או לתקוף את הזולת. מבין שבבית המשפט יש שופט שמחליט מה יהיה איתו ויש סנגוריה שצריכה להגן עליו.

גרסתו באשר לאישומים נגדו

מודה שהיה ויכוח עם אביו ושצעק עליו. מודה שדחף אותו בצורה מאוד קלה. מכחיש שהיכה אותו עם כיסא, בעט בו, היכה אותו או תקף את אמו. מבין שאסור לאיים או לתקוף מישהו בצורה פיזית לפי החוק.

...

דין וסיכום

גבר בן 36 המתגורר עם הוריו ב-*****. הוא מוכר למרכזו מאשפוזים רבים ב-12 השנים האחרונות ואובחן כסובל מסכיזופרניה. ידוע על שימוש לרעה באלכוהול, ובעבר גם השתמש בסמים. שוחרר מאשפוזו האחרון לפני כחודש וחצי וקיבל זריקת טווח ארוך מספר ימים לפני מעצרו. אושפז במחלקתנו לצורך הסתכלות פסיכיאטרית מתאריך 14.10.14 לאחר שהואשם

בתקיפה ואיומים. בבדיקות חוזרות במהלך האשפוז, ללא עדות למחשבות שווא או להפרעות בתפיסה. לא התרשמנו מהחרפה במצבו הנפשי בהשוואה למצבו הבסיסי בעת שחרורו מאשפוז הקודם לפני כחודש וחצי. בשבוע טרם אשפוזו, נבדק מספר ימים בחדר מיון במרכזנו ולא נמצאה אינדיקציה לאשפוז. כתוצאה ממחלתו קיימים תסמינים שליליים הכוללים (ים) חוסר יוזמה, אפתיה, דלות וקונקרטיות בחשיבתו וליקויים תפקודיים. למרות זאת, הוא מבין את ההאשמות נגדו (אמנם מכחיש אותם) ומבין את הפסול במעשים המפורטים בכתב האישום. הוא יכול לעקוב אחרי הליכי משפט.

ביצע את המעשים המיוחסים לו על רקע סירובו של אביו לקנות לו סיגריות ומערכת היחסים המעורערת ביניהם. לא נמצא קשר בין מחלתו לבין העבירות המיוחסות לו. בנוסף, על פי דיווחי האם וגם דיווחי עצמו, היה תחת אינטוקסיקציה מאלכוהול. הוא שתה אלכוהול מרצונו החופשי. בעבר היו מספר מקרי אלימות של הנבדק על רקע שימוש באלכוהול. אנו סבורים כי הנבדק מכיר את השפעת האלכוהול עליו ועל התנהגותו. במהלך תקופת ההסתכלות במחלקתנו, שמהלכה לא שתה אלכוהול, לא הייתה עדות להתנהגות אלימה או מסוכנת.

מצבו הנפשי כיום

אמנם הנבדק לוקה במחלת נפש אך על פי התרשמותנו נמצא במצבו הכרוני. הנבדק מבין את ההאשמות נגדו, מסוגל להבדיל בין טוב לרע ובין מותר לאסור. הוא מסוגל להבין ולעקוב אחר ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו. אנו סבורים כי הוא כשיר לעמוד לדין.

מצבו הנפש בעת ביצוע העבירה המיוחסת

בעת ביצוע העבירות המיוחסות לו היה מסוגל להבדיל בין טוב לרע ובין מותר לאסור. אנו סבורים כי היה תחת אינטוקסיקציה של אלכוהול אותו צרך מרצונו החופשי, כלומר הנבדק יכול היה להימנע מצריכת אלכוהול. הנבדק היה אחראי למעשיו (ר' בת/8. ההדגשות הוספו).

8. ד"ר ברגר עמד על מסקנותיו בחוות דעתו ת/8 גם בחקירה שכנגד. ד"ר ברגר נשאל, בין השאר, כיצד ניתן לקבוע שהנאשם היה כשיר בעת ביצוע העבירה נוכח העובדה שרק ימים ספורים לפני כן הוא הובא לבדיקה כפויה וניתנה לו זריקה, והשיב כלהלן:

ש. האם ייתכן שביום 11.10.14, שלושה ארבעה ימים אחרי הזריקה שהוא קיבל, עדיין הזריקה לא השפיעה עליו על מנת לייצב אותו

ת. לא, ההתרשמות היא שהוא במצב פסיכוטי כרוני, די יציב, מה שהוציא אותו מאיזון וכך הוא אמר בעצמו וגם אמו וזה גם מתועד היטב בחוות הדעת, זה שהוא שותה אלכוהול באופן קבוע, גם באותו האירוע שבגינו הוגש כתב האישום, זה מה שמחמיר את מצבו

ש. גם ככה, ללא אלכוהול, הוא סובל ממצב פסיכוטי כרוני

ת. מצב פסיכוטי כרוני שאין לו קשר עם העבירה שהוא ביצע

ש. אם אני אומר לך שהוריו דיווחו גם בעדותם בדיון הקודם שהנאשם מגלה כבר אז סביב המועד של העבירה וגם ביום העבירה וגם כיום, מחשבות לפיהן ההורים כל הזמן מדברים עליו, שהוא שומע גם בבית המעצר, עשרה חודשים אחרי

האירוע, שהוא עדיין שומע את ההורים, מתקשר וצועק עליהם שיפסיקו לדבר עליו. זה באמת המצב הכרוני שאתה מדבר עליו.

ת. זה לא המצב הכרוני וזה לא מה שמצאנו בבדיקה שלנו בבית החולים, לא היו דברים כאלה. גם בחוות הדעת הפסיכיאטרית בתיק שהייתי בו, גם שם הוא כותב שהוא פסיכופט בבדיקה שלו, שאין מחשבות שווא, ד"ר אשמן, אבל אנחנו לא מצאנו את התכנים האלה בבדיקה ובהסתכלות (ר' בפרוטוקול, עמ' 36 שורה 29 ואילך).

9. ד"ר ברגר נשאל, בהמשך הדברים, אם צריכת האלכוהול על ידי הנאשם לא נעשתה על רקע מחלתו, והשיב כלהלן:

ש. כשאתה מדבר על תחלואה כפולה, בהכרח כל מעשה עבירה שמבצע אדם שסובל מתחלואה כפולה, ינתק את הקשר בין מחלת הנפש להתנהגותו?

ת. אנחנו בודקים כל מקרה לגופו.

ש. במקרה שלו הספציפי מול ההורים, בדקתם שזה נבע משימוש באלכוהול ולא ממחלת נפש?

ת. אנחנו סבורים שאם לא היה כך, תחת השפעת אלכוהול, הוא לא היה מבצע את העבירה. היה ריב עם ההורים על כסף.

ש. רק בגלל הריב על הכסף אתם סבורים בכך?

ת. דיברנו אותו, הרגענו אותו ואנחנו מכירים אותו. אם לא היתה בעיית אלכוהול - לא היה האירוע מול ההורים. בודקים קשר, אם אדם במצב פסיכופט ואם יש קשר לעבירה.

ש. אתה יכול באופן ודאי לקבוע שאין קשר או שיש אחוז של אפשרות שאולי בכל זאת מחלתו השפיעה?

ת. מחלתו לא גרמה לו לצרוך אלכוהול.

ש. ייתכן שהוא היה יותר נסער או אימפולסיבי או תוקפני כלפי ההורים והגיב איך שהגיב, בין היתר גם בגלל מחלת הנפש שלו?

ת. יש בינו לבין הוריו מערכת יחסים מורכבת. גם כשאדם בריא לחלוטין גר עם הוריו בגיל הזה זה לא פשוט. יש שם הרבה תככים. אני סבור שזה לא בגלל מחלוקת. אני בטוח בזה.

ש. אולי בכל זאת מחלתו השפיעה על היחס להורים?

ת. כל דבר משפיע על היחס. גם אדם ללא שום מחלה ביחסים עם הורים - זה דבר מורכב. פה היה ריב על כסף (ר' בפרוטוקול, עמ' 38 שורה 30 ואילך. ההדגשות הוספו).

10. עוד נשאל ד"ר ברגר, בהקשר זה, אם לא ניתן לומר כי הנאשם פנה לשימוש באלכוהול כמעין

"תרופה עצמית", על מנת להשקיט את הסבל והמחשבות שנגרמות לו עקב מחלת הסכיזופרניה ממנה הוא סובל. ד"ר ברגר השיב כדלקמן:

זה לא נראה לי סביר. אלכוהול מחמיר את מצבו הנפשי. הוא יכול היה לפנות לטיפול. המצב הנפשי לא גורם למישהו לצרוך אלכוהול. יש המון סיבות לשאלה למה אנשים צורכים אלכוהול, אבל לא המחלה. הוא לא שתה אלכוהול בגלל המחלה. אלכוהול זאת בעיה קשה. אני מניח שבית המשפט נתקל לא מעט באנשים ששותים אלכוהול. הוא לא שתה בגלל המחלה (ר' בפרוטוקול, עמ' 41 שורה 21 ואילך. ההדגשות הוספו).

11. ד"ר ברגר שב ואישר את הטענה כי הנאשם סובל ממחלת נפש, והסביר כי מדובר בפסיכוזה ריזואלית כרונית (ר' בפרוטוקול, עמ' 40 שורה 7). כתוצאה ממחלתו זו נגרם לנאשם גם ליקוי תפקודי, בכך שאינו עובד ואינו יוזם ומתקשה בהבעת רגשותיו (שם, עמ' 41 שורה 1 ואילך). ואולם, הדברים משתלבים עם מסקנותיו של ד"ר ברגר בחוות הדעת ת/8.

12. לבסוף הוטח בד"ר ברגר כי הנאשם - שבעבר נמצא לא כשיר לעמוד לדין - "אינו מבין את ההליכים המשפטיים מעבר לדברים בסיסיים". ד"ר ברגר השיב כי ההתרשמות היתה שהנאשם מבין את העבירות, את מה שהוא עשה ואת הדמויות בבית המשפט (ר' בפרוטוקול, עמ' 40 שורה 23 ואילך).

13. עוד העיד מטעם המאשימה הפסיכיאטר ד"ר סול, שכאמור ערך בחודש ינואר בדיקה נוספת לנאשם, בבית המעצר, על פי החלטת בית המשפט. בסיכום הכתוב של בדיקתו ציין ד"ר סול כלהלן:

...

בדיקה

נראה כפי גילו, יוצר קשר עין, רגוע פסיכומטורית, אפקט מעט שטוח, סף תסכול שמור, מהלך חשיבה איטי ודל, בתכני חשיבה - ללא עדות לתכנים פסיכויטיים פעילים. הפרעות בפרספציה - לא נראה הלוצינטורי בבדיקה אך מדווח כי עדיין שומע קולות לקראת שעות הערב. תפקודיים קוגניטיביים - בולט ליקוי ביכולת הפשטה, בולט ליקוי בריכוז ובזיכרון. מצהיר על רצונו לעבור לאברבנאל "כי שם יותר נח וקרוב לבית". שולל החמרה במצבו, שולל מח' אובדניות, שולל מח' יחס/רדיפה ביחס לעצירים בתא המעצר או ביחס לסוהרים. כמו כן מגלה תובנה מסוימת פורמאלית לנסיבות מעצרו ולשתיית אלכוהול בעת ביצוע העבירה "אחרי מה שקרה אני לעולם לא אשתה יותר". לדבריו לא היה בעברו בגמילה מוסדית.

סיכום

מדובר בגבר בן 37, מוכר מ-14 אשפוזים קודמים על רקע מחלת סכיזופרניה כרונית. נעצר במהלך חודש אוקטובר 2014 לאחר שהתפרץ באלימות כלפי הוריו בזמן שהיה שתי. מעברו ידוע על קשר בין שתיית אלכוהול להתפרצויות אלימות. הנ"ל נשלח להסתכלות וע"פ חוות הדעת הפסיכיאטרית "אמנם לוקה במחלת נפש, אך על פי התרשמותו נמצא במצבו הכרוני. אנו סבורים כי היה תחת הרעלת אלכוהול אותו צרך מרצונו החופשי". בעקבות חוות הדעת נשלח חזרה להמשך מעצרו באבו כביר. בבדיקות חוזרות ע"י פסיכיאטרית מומחית, ד"ר שוורץ, בבית המעצר, אין כל עדות להחמרה פסיכוטית במצבו. הנ"ל רגוע, לא מכונס בעצמו, שולל מח' אובדניות או מח' יחס ורדיפה, סובל מתופעות לוואי של הזריקות ולכן נעשו שינויים

בטיפול התרופתי.

המלצות:

ע"פ בדיקתו הנוכחית וע"פ בדיקותיה של ד"ר שוורץ במהלך שהותו בבית מעצר, אין כל עדות להחמרה פסיכוטית במצבו. הנ"ל מטופל בתרופות פסיכיאטריות ומצבו הנפשי כעת מאוזן. במצבו הנוכחי אינו זקוק לאשפוז פסיכיאטרי. כמו כן להערכתי אין כל סיבה לשנות את מסקנות חוות הדעת כי הנ"ל כשיר לעמוד לדין והיה אחראי בעת ביצוע העבירה. מכיוון שהנ"ל סובל ממחלת נפש כרונית, עד לסיום התהליך המשפטי מומלץ לשקול להעבירו למסגרת מעצר מתאימה לו יותר כגון אגף לטעוני פיקוח. כמו כן מומלצת חלופת מעצר - מסגרת גמילה מוסדית שמיועדת לאנשים הסובלים מתחלואה כפולה - דהיינו מחלת נפש יחד עם התמכרות לאלכוהול ו/או סמים (ר' ת/7. ההדגשות הוספו).

14. כמו ד"ר ברגר, ד"ר סול נשאל בחקירתו הנגדית אודות הקשר האפשרי בין צריכת האלכוהול, העומדת ברקע ביצוע העבירות, לבין מחלתו של הנאשם, והשיב כלהלן:

ש. **תסכים איתי שייתכן שאותן מחשבות שמטרידות את הנאשם גם היום במעצר, במשך תקופה רציפה עד היום, ומחשבות השוא שמעיקות עליו, שבאות לידי ביטוי גם בתגובות עוינות כלפי ההורים, הם גם הגורמים לאותה התנהגות נשוא העבירה, שהתבטאה בתקיפת ההורים, או לחילופין הם גם המניע של אותו נאשם לפנות לצריכת אלכוהול כדי להקל על עצמו מאותן תופעות של המחלה**

ת. **אני לחלוטין לא מסכים. אין ספק שמדובר באדם שסובל ממחלת נפש ארוכת שנים ושתמיד בכל הבדיקות הפסיכיאטריות יש גרעין פסיכטי. כמו שעורכת הדין אמרה, תמיד הוא סובל ממחשבות, עם תוכן פסיכטי או הזיות שמיעה בעיקר. אבל, לגבי העבירות שהוא עובר, צריך לבדוק לגבי כל עבירה האם יש קשר בין התסמינים האלה לבין סוג העבירה שהוא עושה. אם החולה גונב אופנוע או נוהג ללא רישיון או מרביץ ומקלל את ההורים שלו בגלל סיגריות, להערכתי המקצועית זה לא קשור למצב הפסיכטי שלו, אלא להתנהגות עבריינית של מטופל יש את ההתנהגות הזו, זה חלק מהאישיות שלו. הוא מסוגל לגנוב אופנוע, לנהוג ללא רישיון ולעשות תאונה תוך שהוא שתוי, הוא מסוגל להרביץ ולהכות את ההורים שלו בגלל קופסת סיגריות, כל הרפרטואר של ההתנהגויות האלה הן עברייניות שאין להן להערכתי המקצועית קשר למחלת הנפש שלו (ר' בפרוטוקול, עמ' 27 שורה 11 ואילך. ההדגשות הוספו).**

15. בהמשך הדברים הוסיף ד"ר סול כלהלן:

ש. **תסכים איתי שמדוח חדר מיון לפחות בבדיקות של 6-7 אוקטובר, הנאשם היה פסיכטי אבל לא הייתה אינדיקציה באותם מועדים נקודתית לצריכת אלכוהול.**

ת. **לגבי צריכת אלכוהול התגלה פער משמעותי בין מה שמסרה אמו לבין מה שרשום בחוות הדעת הפרטית של ד"ר אשמן כתוב שהחולה מדווח על שתיית בירה קרלסברג גדולה פעם ביום וששתה באותו היום שהוא תקף את הוריו בירה קרלסברג גדולה. לעומת זאת, בחוות הדעת של ד"ר ברגר שיעיד אחרי, האם**

אמרה שהוא היה שתוי ונדף ממנו ריח של אלכוהול. זה פער משמעותי.

ש.

בחקירת ההורים הם אמרו שהם לא יודעים כמה באמת

ת.

לפסיכיאטר מטעמו הוא אמר שהוא שתה בירה אחת. יש מושג בפסיכיאטריה שנקרא תחלואה כפולה, וזה לגמרי מה שקורה בעניינו של הנאשם. החולה הזה חולה מתחלואה כפולה, מצד אחד ממחלת נפש ומצד שני סובל גם מהתמכרות ולא לכוהול וסמים, פעם זה היה סמים והיום זה יותר אלכוהול, מחר זה יכול להיות משהו אחר. אנחנו רואים שהמטופל בעברו הלא רחוק נהג בשכרות ללא רישיון והתהפך עם האופנוע, מזל שהוא לא פגע במישהו חף מפשע, ושנה לאחר מכן הוא תוקף באכזריות את ההורים שלו שהוא שתוי, אז זה דברים שקשורים לא למחלה שלו אלא להתמכרות שלו לאלכוהול.

ש.

כשמדובר על תחלואה כפולה, פסיכיאטריה זה לא מדע מדויק, אנחנו לא יודעים בוודאות שהתנהגות ספציפית אצל חולה בתחלואה כפולה נובעת מבעיית הצריכה של האלכוהול, או של חומרים ממכרים אחרים ולא ממחלת הנפש

ת.

מצטט מתוך חוות דעתו של אשמן, סיכום חוות הדעת (דיון), עמ' 4. אני מתנגד למשפט הזה לחלוטין. הוא מטעה ומוטעה, משום שלא כל חולה סכיזופרניה משתמש באלכוהול ומשתכר, ונוהג ללא רישיון תחת השפעת אלכוהול ואח"כ מרביץ לשוטרים שלו שהוא שתוי, לא כל חולה סכיזופרניה. החולה הזה ספציפית סובל מהתמכרות לאלכוהול. וזה לא קשור למחלה הזו, אלא לעניין שיש לו תחלואה כפולה, גם מחלה נפשית וגם התמכרות לאלכוהול (ר' בפרוטוקול, עמ' 30 שורה 9 ואילך. ההדגשות הוספו).

16.

ד"ר סול נשאל גם אודות כשירותו של הנאשם לעמוד לדין, והשיב כי מהבדיקה עלה שהנאשם מבין היטב כי הוא נעצר בגלל שתקף באכזריות את הוריו (ר' בפרוטוקול, עמ' 32 שורה 7). בהמשך הדברים ציין ד"ר סול כלהלן:

ש.

למה לא בדקת איתו את הנושא של המסוגלות שלו להבין את המתרחש באולם בית המשפט

ת.

אני מתנגד לקביעה שלך "לא בדקת אותו", אני בדקתי אותו במשך שעה ובסוף הבדיקה כתבתי שהוא מגלה תובנה מסוימת ופורמאלית לנסיבות המעצר שלו. יכול להיות שהוא לא מצליח לתכנן מהלכים משפטיים או להבין מהלכים משפטיים ברמה, אבל הוא מבין שהוא עצור והוא מבין גם למה הוא עצור (ר' בפרוטוקול, עמ' 32 שורה 16 ואילך).

17.

כאמור, בסופו של יום אין מחלוקת אודות עובדות כתב האישום ועל כן אין צורך לפרט כאן את הראיות שהובאו לפני על ידי המאשימה לצורך הוכחת האירועים מושא כתב האישום. יחד עם זאת, ראוי לציין כי במסגרת פרשת התביעה הוגשו בין השאר שתי ההודעות שנגבו מהנאשם (ההודעות ת/6 ות/7). יוער כי הסימון ת/7 הינו סימון כפול, החופף לסימון סיכום הבדיקה שערך ד"ר סול, ועל כן סימון ההודעה הנ"ל מתוקן בזה לת/7א). כמו כן העיד לפני החוקר דודי שי, שגבה את שתי ההודעות הנאשם. כפי שהעיד החוקר שי, הגם שהיה חשד כי הנאשם לוקה בנפשו, והנאשם גם ציין זאת בדבריו, הנאשם

ענה לשאלות שנשאל (ר' בפרוטוקול, עמ' 24 שורה 3. ר' גם ההודעה ת/7א, שבה מגיב הנאשם לשאלות אותן הוא נשאל ומשיב לעניין).

ג. עיקר ראיות ההגנה:

18. מטעם ההגנה העיד הפסיכיאטר ד"ר אשמן וכן הוגשו מספר מסמכים, הכוללים חוות דעת, תעודות רפואיות והחלטות שיפוטיות מתיקים קודמים שהוגשו נגד הנאשם ושבהם הופסקו ההליכים המשפטיים נגדו (ר' המוצגים נ/2 עד נ/5).

19. בחוות דעתו נ/1 סקר ד"ר אשמן - כמו ד"ר ברגר - את ההיסטוריה האישית, המשפחתית והפסיכיאטרית של הנאשם. את בדיקת הנאשם והדיון והמסקנות סיכם ד"ר אשמן כלהלן:

...

בבדיקתו

מרושל בהופעתו, יוצר קשר עין. שיתוף פעולה מלא. מודע צלול. מתמצא בכל המובנים. שולל הפרעות בתפיסה, חשיבה דלה וקונקרטי. אין עדות להפרעה במהלך החשיבה. אין עדות למחשבות שווא. שולל אובדנות. אפקט קהה. מצב רוח "בסדר". שיפוט תקין. תובנה חלקית.

דין

מדובר בגבר בן 36 הסובל מסכיזופרניה ושימוש לרעה באלכוהול. במהלך השנים האחרונות היו מספר התפרצויות כלפי הוריו, על רקע מצבו הנפשי. אציין, כי להערכתי המקצועית שתיית האלכוהול הינה תוצאה ישירה של מצבו הנפשי כניסיון להכחות את הסבל הכרוך במחלה הנפשית הכרונית כשהוא אינו מודע להשלכות השימוש (פגיעה בשיפוט).

כמו כן, יש עדויות על תסמינים פסיכויים חיוניים (מחשבות שווא של יחס ושמיעת קולות) הקשורים לעימות עם הוריו (האשפוז ביולי 2014 והבדיקה הפסיכיאטרית ב-6.10.14), שנראה שמשפיעים על רמת התוקפנות כלפיהם. כשהוא מאוזן תרופתית ואינו פסיכוי יש ירידה משמעותית בתוקפנות ובגילויי האלימות כלפיהם כפי שרואים במצבים בהם מאושפז.

להערכתי המצב הפסיכוי ב-11.10.14 נבע ממחלתו. זאת - לאור העובדה ש-5 ימים קודם לכן אובחן כסובל ממצב פסיכוי פעיל בחדר המיון ב"אברבנאל" ללא אינדיקציה לשתייה. לאור מצבו הנפשי בתקופה זו גם צרך אלכוהול והוא לא היה מסוגל להימנע ממעשיו.

נבדק על ידי בתאריך 8.3.15 לפי בקשת הסנגוריה הציבורית. התרשמתי מדיבור לקוני חשיבה דלה והתנהגות ביזרית (ברח מהחדר כשסיימתי את הפגישה), לא משתף פעולה עם נציגי ההגנה. אמו והחונך שלו בבית המעצר מתארים שהוא צועק בלילות, מתקשר להוריו צועק ומאיים שיפסיקו לדבר אליו כל הזמן ולהסית את האסירים נגדו. מדווח על שמיעת קולות של ציפורים. לאחרונה התקשר לאמו ומסר כי כשישתחרר יטפל ברב שלו כי בטוח שהרב מסית את האסירים נגדו (רושם למחשבת שווא).

לאור כל הנאמר לעיל, ולאור לוח הזמנים המבהיר את קרבת האירועים נשוא התביעה למועדים בהם אובחן כחולה פסיכוי פעיל - מסקנתי היא כי ביום ביצוע העבירה הנבדק היה

במצב פסיכוי כתוצאה ממחלתו הנפשית. שתיית אלכוהול במקביל בכמות גדולה עד כדי שיכרות נובעת מהפרעה בשיפוט ומאפיינת מצב פסיכוי ובשל כך לא ידע להבחין בין טוב לרע ולכן הוא אינו אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה.

ראוי לציין כי חוות הדעת הפסיכיאטרית, אשר טענה לכשירותו לעמוד לדין - נכתבה ב-22.10.14 - לאחר שבוע של אשפוז בו קיבל טיפול תרופתי סדיר וקבוע, זאת בניגוד להעדר הטיפול התרופתי המסודר שצוין בעת בדיקותיו ב"אברבנאל" לפני ואחרי אירוע התקיפה.

גם כיום ניתן לראות בעיקר על ההטרו-אנמנזה מאמו כי הנאשם נמצא במצב פסיכוי. אינו משתף פעולה עם סנגוריו, התנהגותו ביזארית ולפיכך הוא אינו כשיר לעמוד לדין (ר' נ/1).

20. לאחר הגשת חוות הדעת נ/1 ביקשה ב"כ הנאשם לחקור את ד"ר אשמן בחקירה ראשית, הגם שכידוע חוות הדעת צריכה להיות מוגשת כולה בכתב, אך בית המשפט בכל זאת נעתר לבקשה. ד"ר אשמן התבקש בחקירה זו להתייחס לאבחנה שערך ד"ר ברגר בין מצבו הכרוני של הנאשם לבין מעשה העבירה, והשיב כלהלן:

ש. ד"ר ברגר שערך את חוות הדעת בנוגע למצבו של הנאשם במועד העבירה, העיד כאן שהוא לא מוצא קשר סיבתי בין מחשבות השווא, בין המצב הפסיכוי הכרוני של הנאשם לבין העבירה וטען שהמעשה של הנאשם נבע מצריכת האלכוהול, לרעה שמאפיינת את הנאשם כך לדבריו

ת. אני חושב שההפרדה בין שתי התחלואות מצד אחד סכיזופרניה ומצד שני שתיית אלכוהול היא קצת מלאכותית. אנחנו יחידה אחת, גוף ונפש, לגוף שיש הפרעה כרונית לנפש, והפרעה לא פשוטה כמו סכיזופרניה, שאמיתי מקודם מה היא כוללת, אי אפשר להפריד (ד) בינה לחלוטין לבין התנהגות תחת שכרות. הייתי יכול לפגוש תיק דומה של חולה סכיזופרניה שתקף את אביו על רקע ריב, שהוא לא שתה אלכוהול, אם זה היה רק אלכוהול, מה שאומר שהאירוע עצמו, אי אפשר להגיד שהוא כתוצאה מאלכוהול, הוא יכול לנבוע רק ממחלת נפש, אין איזה משהו שמאפיין את האירוע שיכול להיות שזה לא קשור בשום צורה לסכיזופרניה, זה מלאכותי בעיני (ר' בפרוטוקול, עמ' 44 שורה 16 ואילך. ההדגשה הוספה).

21. כאשר נשאל ד"ר אשמן על כך שהפסיכיאטרים ד"ר ברגר וד"ר סול לא גילו מחשבות שווא ביחס להורים, הוא ציין כי לא זו היתה התרשמותו. לגישתו, פסיכיאטרים שונים יכולים להתרשם באופן שונה ממתופל, וגם לזמן הבדיקה ולמיקומה ישנן השפעות. הוא הדגיש כי לא קיים בידינו מעין "מכשיר רנטגן" לנפש, ובסופו של דבר פסיכיאטרים מתבססים על דיווחי המתופל וההסתכלות עליו (ר' בפרוטוקול, עמ' 45 שורה 9 ואילך).

22. עוד הבהיר ד"ר אשמן, כשנתבקש להתייחס לעדויות הפסיכיאטרים מטעם המאשימה, כי לא התכוון בחוות דעתו ליצור קישור חד ערכי בין הסכיזופרניה לבין צריכת האלכוהול. כוונתו היתה כי יש הבדל בין צריכת אלכוהול על ידי אדם נורמטיבי לבין צריכת אלכוהול על ידי חולה סכיזופרניה כרוני, שהיכולת שלו להבין עד תום את משמעות השתייה והשפעותיה האפשריות על התנהגותו היא פחותה מזו של אדם נורמטיבי (ר' בפרוטוקול, עמ' 46 שורה 11 ואילך).

23. בחקירתו הנגדית עומת ד"ר אשמן עם טעות שנפלה בחוות דעתו, בציטוט מחוות הדעת האחרות, והודה כי ייתכן שטעה (ר' בפרוטוקול, עמ' 48 שורה 17 ואילך). ד"ר אשמן גם הסכים שהנאשם חולה בתחלואה כפולה, הגם שלא ציין זאת בחוות דעתו (שם, עמ' 49 שורה 8 ואילך).

24. עוד נשאל ד"ר אשמן בחקירתו הנגדית על ההשלכות שביקש לבצע מהבדיקות שנערכו לנאשם מספר ימים לפני ביצוע העבירות דנא על שאלת אחריותו במועד ביצוע העבירות, והשיב כלהלן:

ש. מפנה לעמ' 5 פסקה 2 (מצטט) - אני לא הצלחתי להבין את מה שנאמר
(הכוונה לפסקה השלישית מהסוף בציטוט המופיע בפסקה 19 דלעיל - ש.א.)

ת. אני אבהיר (מצטט) - מבחינתי מי שנבדק ב-6,7 (לחודש אוקטובר 2014 - ש.א.)
וב-11 שזה ארבעה ימים לאחר מכן (מועד ביצוע העבירות - ש.א.), מה שלא אמרו
זה שהוא עדיין באותו מצב, סביר להניח שב-11 שזה ארבעה ימים אחרי הבדיקה
ב-7 הוא היה במצב נפשי דומה.

ש. המצב הנפשי הדומה, זה בעצם המצב הפסיכוטי כרוני שלו, או לדעתך פסיכוטי
שאין לו מושג

ת. אותו מצב של ה-6,7, פסיכוטי כרוני (מצטט). הניסוח פה לא הכי טוב, מה
שאני התכוונתי, שיש משהו במצב פסיכוטי אין לנו וויכוח שיש בדיקות, ארבעה
ימים קודם לכן יש בדיקות של פסיכיאטריות שקבעו שהוא במצב פסיכוטי ועכשיו
הוא שותה אלכוהול בכמות גדולה עד כדי שכרות, מה שאומר שאין לו את
היכולת שיש לאנשים שאין להם סכיזופרניה, כי הם יודעים שאם הם ישתו הרבה
אלכוהול יכול להיות שיקרה משהו והם ייכנסו לכלא, אז מראש הוא במצב נפשי
לא טוב, ואז הבחירה של לשתות אלכוהול עד כדי שכרות היא גם קשורה
להפרעה בשיפוט שלו, אני לא יכול להגיד שזה באופן בלעדי. אותה תמונה
יכולה הייתה להראות זהה גם ללא פסיכוזה, אנשים שותים אלכוהול ונכנסים
למצבים של אלימות גם ללא סכיזופרניה. זו המחלה של ההתמכרות וזו
התחלואה הכפולה. אי אפשר שלא להתייחס לזה(ר' בפרוטוקול, עמ' 50 שורה 8 ואילך).

ד. דיון והכרעה:

25. לאחר ששמעתי את עדויות הפסיכיאטרים המומחים מטעם המאשימה ומטעם הנאשם, אשר העידו לפניי, וגם עיינתי בהודעות ובמסמכים הנוספים שהוגשו לפניי ושמעתי את טיעוני ב"כ הצדדים בסיכומיהם, לרבות סיכומים בכתב מטעם ההגנה, אין בידי לקבל את טענות ההגנה לאי-כשירות הנאשם על רקע נפשי, הן במישור המהותי והן במישור הדיוני.

26. כפי שהתברר במשפט, אין כל מחלוקת שהנאשם סובל מ"תחלואה כפולה": מחד גיסא, הנאשם סובל ממחלת נפש, פסיכוזה רזידואלית כרונית. מאידך גיסא, הנאשם סובל מהתמכרות לאלכוהול. עוד אין מחלוקת על עובדות כתב האישום, דהיינו: על העובדה שבגין סירוב אביו של הנאשם לתת לו

סיגריות, תקף הנאשם את אביו באופן חמור וגרם לו לחבלות. במקביל הנאשם אף איים על שני הוריו באיומים חמורים. בנוסף, כפי שעוד התברר במשפט, מעשי עבירה אלה נעשו על רקע צריכת אלכוהול על ידי הנאשם.

27. העובדות במקרה דנא הינן, אם כן, פשוטות למדי, ומלמדות שהנאשם תקף את אביו על רקע סכסוך כספי וצריכת אלכוהול. בנסיבות אלה, על פני הדברים, הנאשם ביצע את העבירות על רקע קונקרטי ומוגדר, שאינו נובע מכל מחשבות שווא או הלוציניות, ועל כן עליו לשאת באחריות למעשיו. העובדה שמספר ימים קודם לכן אושפז הנאשם וניתנה לו זריקה - בעלת השפעה ארוכת טווח, אגב - אינה מעלה ואינה מורידה לעניין זה. גם העובדה שבעבר הופסקו הליכים משפטיים נגד הנאשם מפאת אי-כשירות נפשית אינה משנה, שהרי פשיטא כי אין בהחלטה על הפסקת הליכים במקרה פלוני משום קביעה כי מכאן ולהבא יופסק אוטומטית כל הליך פלילי נגד אותו אדם.

28. דומה כי ד"ר סול היטיב לתאר את הדרישה לקשר הסיבתי בין מחלת הנפש לבין ביצוע העבירה - קשר שנדרש בהתאם להוראות סעיף 34 לחוק העונשין, על מנת ליהנות מהסייג של אי שפיות הדעת - בהסבירו:

...אין ספק שמדובר באדם שסובל ממחלת נפש ארוכת שנים ושתמיד בכל הבדיקות הפסיכיאטריות יש גרעין פסיכוטי. כמו שעורכת הדין אמרה, תמיד הוא סובל ממחשבות, עם תוכן פסיכוטי או הזיות שמיעה בעיקר. אבל, לגבי העבירות שהוא עובר, צריך לבדוק לגבי כל עבירה האם יש קשר בין התסמינים האלה לבין סוג העבירה שהוא עושה. אם החולה גונב אופנוע או נוהג ללא רישיון או מרביץ ומקלל את ההורים שלו בגלל סיגריות, להערכתי המקצועית זה לא קשור למצב הפסיכוטי שלו, אלא להתנהגות עבריינית... (ר' בפסקה 14 דלעיל).

29. ד"ר אשמן, המומחה מטעם ההגנה, טען כי לא ניתן להפריד בין הדבקים, דהיינו: להפריד בין התחלואה הנפשית של הנאשם לבין התמכרותו, שאף היא סוג של תחלואה נפשית. ואכן, כבר הרומאים הקדמונים קבעו את האבחנה, שהפכה לאמרה ידועה: "נפש בריאה בגוף בריא" (*Mens sana in corpore sano*); האמרה מוזכרת לראשונה בכתבי המשורר יובנליס). יתר על כן, ניסיון החיים והשכל הישר אמנם מלמדים שהנפש והגוף מהווים יחידה אחת, שחלקיה השונים קשורים זה בזה ומשפיעים זה על זה אהדדי, ודי לצייין לעניין זה דוגמא טריוויאלית כמו השפעתה של עייפות גופנית על התנהגותו של אדם ועל נפשו. קל וחומר אפוא שיתקיימו קשר והשפעות הדדיות כאשר מדובר בהיבטיה השונים של אותה הנפש.

30. יחד עם זאת, מכאן ועד לקביעה כי לא ניתן להבחין בין מחלות שונות או ליקויים שונים מהם סובל אותו האדם רב מאוד המרחק. יתר על כן, וזו אולי הנקודה העיקרית כאן: לא זו בלבד שלא הוצגה לפני כל אסמכתא רפואית - במחקר או בפרסום מדעי - שלפיה יש לשייך כל התמכרות של אדם הסובל ממחלת נפש למחלה זו, אלא שמבחינת האינטרס הציבורי והמדיניות המשפטית הראויה אין כל מקום לקבוע כך. אכן, המשמעות המעשית של קבלת עמדת הסניגורית המלומדת היא מתן מעין-היתר לכל הסובלים ממחלות נפש לצרוך אלכוהול (וכנראה גם סמים) באופן חופשי, מתוך ידיעה ברורה שכל עבירה אותה הם יבצעו במצב דברים כזה תחסה תחת כנפי הסייג של אי שפיות הדעת.

31. ב"כ הנאשם ביקשה להתבסס גם על התנהגותו החריגה של הנאשם באולם, אשר מדי פעם

התפרץ בדברים (ר' למשל דבריו במהלך עדותו של ד"ר ברגר, שלפיהם "אני לא אחזור על זה ואני לא אשתה יותר" - בפרוטוקול, עמ' 38 שורה 5). לשיטתה הנאשם גם הביע תכנים פסיכוטניים ממש (ר' בפרוטוקול, עמ' 18) ואף התייחס באופן עוין לגורמי ההגנה. ואולם, לא ניתן לקבוע על סמך התנהגויות כאלה ממצאים בתחום הנפש, קל וחומר ממצאים של אי-כשירות. למרבה הצער, לא אחת גם נאשמים "נורמליים" מתפרצים בדיונים, באמירות כאלה ואחרות, ואין בהתפרצויות כאלה כדי להביא לקביעת אי-כשירות נפשית, מהותית או דיונית, של נאשם.

32. עוד ראוי לציין, בהקשר זה, את עדותו של החוקר דודי שי, אשר גבה את הודעת הנאשם ת/7א. הודעה זו נגבתה ביום 13.10.14, יומיים בלבד לאחר האירועים ולאחר שיום קודם לכן לא השיב הנאשם לשאלות, בטענה שהוא מטושטש מכדורים אותם קיבל בבית החולים אברבנאל (ר' בהודעתו ת/6 מיום 12.10.14). כפי שצוין כבר לעיל, מתוך עיון בהודעה ת/7א ניתן לראות שהנאשם מבין הבן-היטב באילו מעשים הוא חשוד. הנאשם מגיב לשאלות החוקר ועונה עניינית עליהן. הנאשם מכחיש אמנם את החשדות המיוחסים לו, אך מתייחס לסיטואציה אודותיה הוא נחקר. כך, למשל, מסביר הנאשם כי לקח את כוס הזכוכית משום שרצה לשתות מים (ר' ת/6, דף 1 שורה 52). יתר על כן, הנאשם לא מסר, בשתי הודעותיו, תכנים המגלמים מחשבות שווא או הלוצינציות.

ה. סוף דבר:

33. אשר על כן - וכאשר עובדות כתב האישום אינן שנויות במחלוקת בין הצדדים - מסקנת ההרשעה מתבקשת מאליה. יחד עם זאת, נוכח הראיות אודות צריכת אלכוהול על ידי הנאשם עובר לאירועים מושא כתב האישום, ועל רקע ההלכה הפסוקה בנושא, אין מקום להרשיע את הנאשם בעבירה של איומים לפי הוראות סעיף 192 לחוק העונשין.

34. אני מרשיע אפוא את הנאשם בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה ממשית, לפי הוראות סעיף 380 לחוק העונשין, ומזכה את הנאשם מהעבירה של איומים, לפי הוראות סעיף 192 לחוק העונשין.

ניתנה היום, יום רביעי כ"א תמוז תשע"ה, 08 יולי 2015, במעמד הצדדים.